

Reactie op internetconsultatie Wijziging van de regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ i.v.m. uniform verrekenen van inkomsten naast uitkering

Onderstaand een rectie in volgorde van onderwerpen zoals ze in de Wijziging van de regeling Participatiewet, IOAW en IOAZ i.v.m. uniform verrekenen van inkomsten naast uitkering worden behandeld c.q. of waar de reactie betrekking op heeft:

- Geformuleerde uitgangspunt voor het invoeren van deze maatregel
- Versnelling van het administratieve proces bij verrekenen van inkomen
 - Pilotgemeenten getest met maandelijks vast /ongewijzigd inkomen
 - Verschillende aanlevermomenten polisadministratie
- Actieve inlichtingenplicht
- Uniforme wijze vaststellen inkomensbestandsdelen
 - Algemeen
 - Wanneer verrekenen inkomen
 - Polisadministratie kan niet altijd leidend zijn
 - Zes maanden jurisprudentie
 - Crux inlichtingen c.q. informatieplicht vs. voorstel uniforme inkomensverrekening
 - Toepassen loonheffingskorting
 - Gestandaardiseerde percentage voor inhouding WGA/WHK
 - Toepassing jonggehandicaptenkorting
- Bijzonder inkomen
- Bijzondere beloning zijnde VT
 - Algemeen
 - Verrekening hoge VT inkomen met lage VT bijstand, niet te verrekenen deel wordt op € 0,00 gezet
 - Aandachtspunten bij verrekening van VT
- Het uitvoeren van derdenbeslag bij een aanvullende uitkering wegens inkomen
- Gegevensverwerking bij einde uitkering
- Personele bezetting
- Verdere aandachtspunten
 - Betrokkenheid softwareleveranciers
 - Product Ondersteuning inkomstenverrekening bijstand (OIB)
 - Maatregel heeft op de uitvoeringslast en uitvoeringskosten
 - Behandeling wetsvoorstellen andere wet- en regelgeving

Geformuleerd uitgangspunt voor het invoeren van deze maatregel

Informatie internetcirculaire 1

In de toelichting geeft u aan dat een belangrijk uitgangspunt is dat “Deze wijze van uniforme inkomensverrekening niet mag leiden tot een nadelig financieel gevolg voor bijstandsgerechtigden. Participeren in de samenleving wordt gestimuleerd door deeltijd te werken en daarmee wordt ook de kans, voor wie dat kunnen, op volledige uitstroom vergroot”.

Onderstaand een voorbeeld van het voorstel van het berekenen en verrekenen van een inkomen bij aanvullende bijstand.

Een uitkering bedraagt in januari € 1.000,00, het geschat inkomen van januari is € 400,00* per maand. Recht op aanvullende bijstand over de maand januari is € 600,00.

Uit een signaal van de polisadministratie in februari blijkt dat het inkomen in januari € 800,00 was. Dit betekent dat er nog € 400,00 aan inkomen voor de maand januari verrekend moet worden. Er van uitgaande dat het inkomen in februari € 800,00 is, dan zal het nog te verrekenen inkomen ad

€400,00 van januari over de maanden februari (€ 200,00) en maart (€ 200,00) gaan plaatsvinden. Restant uit te betalen bijstand is dan € 0,00 over de maanden februari en maart. Maar als in maart blijkt dat het inkomen van februari € 900,00 was i.p.v. van € 800,00 dan moet de teveel ontvangen uitkering van februari ook weer verrekend worden. Eerst volgende maand waarin dat kan is dan de maand april. Hierdoor ontstaat een stapeling van herberekeningen.

**Om het voorbeeld simpel te houden is er uitgegaan van een vast bedrag aan maandinkomen waarover de loonheffingskorting door de werkgever is toegepast. In de praktijk wordt er veelal gewerkt via uitzendbureaus. Deze werken met een weekinkomen of een 4-wekelijks inkomen. Dit zorgt voor nog meer herberekeningen omdat inkomen op de uitkeringsmaand moet worden berekend.*

Deze nieuwe rekenwijze maakt dat bijstandsgerechtigden niet meer weten of en wanneer zij nog een nabetaling van de uitkering zullen ontvangen, en zoja hoeveel dit dan is. Dit betekent ook dat ze niet kunnen inschatten hoeveel ruimte er in hun budget voor die maand is, hoeveel ze kunnen uitgeven, welke rekeningen er wel en niet betaald kunnen worden etc. Kortom deze manier van inkomensverrekening raakt rechtstreeks de bestaanszekerheid c. q. inkomenszekerheid van de bijstandsgerechtigde. Zeker daar waar het gaat om een hoog inkomen en een lage aanvulling vanuit de bijstand. Deze groep zal door deze rekenwijze onevenredig hard worden geraakt. Het zal het aanvaarden van deeltijdwerk niet stimuleren, zoals in het geformuleerd uitgangspunt wel wordt beoogd. Mogelijk leidt de voorgestelde wijze van berekenen wel tot uitstroom. Maar het is niet onwaarschijnlijk dat dit komt doordat bijstandsgerechtigden de uitkering op hun verzoek beëindigen zodat ze op die manier financiële zekerheid ervaren, geen stress meer hebben van alle verrekeningen en ze weten hoeveel geld er daadwerkelijk binnen komt. Deze groep zal mogelijk wel recht hebben gehad op een aanvulling.

Versnelling van het administratieve proces bij verrekenen van inkomen

Informatie internetcirculaire 1

In de toelichting wordt aangegeven dat het voortel van uniforme verrekening van inkomen een versnelling van het administratieve proces betekent. Bij het aandachtig lezen van de toelichting hebben wij hier enige twijfel over. In onze huidige werkwijze wordt de bijstandsuitkering in de eerste week van de volgende maand betaalbaar gesteld. Dit betekent voor tenminste 95% van de bijstandsgerechtigden dat het inkomen over de maand wordt berekend waarop het betrekking heeft. Hierdoor vinden er weinig herberekeningen en verrekeningen plaats.

Bij de nieuwe werkwijze kan het inlichtingenbureau voor 60% binnen 4 wekende inkomensgegevens aanleveren. De uitbetaling van de uitkering heeft dan al lang plaats gevonden. Dit maakt dat in de nieuwe situatie de uitkering bijna altijd moet worden herberekenen. Uit de toelichting begrijpen wij dat softwareleveranciers het pakket zo moeten inrichten dat het inkomen automatisch herberekend c.q. verrekend wordt. Maar de aanname dat dit een ontlasting is, is onjuist. Immers het signaal vanuit de polisadministratie moet gecontroleerd worden, toegekend of afgewezen worden en middels een proefberekening zal de correctie en betaling gecontroleerd worden. De bijstandsgerechtigde ontvangt minder uitkering of mogelijk € 0,00 wegens herberekening en verrekening van de uitkering. En zal contact opnemen met de gemeente. Dit is alsnog een belasting voor een kcc, backoffice en/of inkomen. Ook met goede voorlichting vooraf is dit niet te ondervangen. Immers de bijstandsgerechtigde ervaart pas wat het voor hem/haar betekend als er verrekend is. Het raakt hun bestaanszekerheid. Zie ook het eerder gegeven voorbeeld bij het kopje Geformuleerd uitgangspunt.

Pilotgemeenten getest met maandelijks vast /ongewijzigd inkomen

In de toelichting (2.1.2) is aangegeven dat de voorgestelde werkwijze is getest middels een pilot bij een aantal gemeenten. Samen met deze gemeente heeft het inlichtingenbureau vorig jaar een voorlichting aan gemeenten verzorgd. Uit de voorlichting bleek dat er enkel werd getest met een maandelijks vast (lees: ongewijzigd) inkomen. Reden hiervoor was dat dit inkomen niet wijzigt. En voordeel van testen met een maandinkomen is dat bijstand ook een maandinkomen is. Mocht er een keer een wijziging zijn zoals loonsverhoging, dan was verrekening vaak mogelijk omdat het inkomen daarna niet nog een keer wijzigde. Bij een vast maand inkomen is er dan ook zeker een versnelling in het administratief proces zichtbaar. Echter, de meeste inkomensbronnen zijn wisselend. Werk via een uitzendbureau wordt wekelijks of 4-wekelijks uitbetaald. Dit betekent dat je de opgedane kennis en ervaring niet automatisch kunt toepassen op de groep met wisselende inkomsten. En zeker niet als het gaat om een hoog inkomen en een lage aanvulling vanuit de bijstand (zie voorbeeld bij het kopje Geformuleerd uitgangspunt voor het invoeren van deze maatregel). Hier ontstaat een stapeling van herberekeningen en mogelijk later een terugvordering voor het deel dat niet meer binnen 6 maanden verrekend kan worden.

Verschillende aanlevermomenten polisadministratie

Vorig jaar heeft het inlichtingenbureau samen met de pilotgemeenten aangegeven dat het aanleveren van de gegevens vanuit de polisadministratie sneller zal gaan. Dit omdat er vaker zal worden aangeleverd. Dat is fijn. Maar vaker aanleveren betekent ook dat inkomensbronnen bij een bijstandshuishouden op verschillende momenten binnen komen. En door de automatische herberekeningen zal dit ook leiden tot verschillende verrekeningen. Voorbeeld: op 15 september wordt informatie ontvangen dat een bijstandsgerechtigde in augustus inkomen van het UWV heeft ontvangen. Dit inkomen wordt automatisch verrekend en de reeds betaalde uitkering van augustus wordt herberekend. Op 24 september komt er een signaal binnen dat dezelfde persoon in augustus ook inkomen uit arbeid heeft ontvangen. Ook dit wordt automatisch verrekend en herberekend met de uitkering van augustus. Dit betekent dat er over de maand augustus 2 herberekeningen zijn geweest. Dit levert ook verschillend uitkeringsspecificaties op. Aan de bijstandsgerechtigde om uit te zoeken hoeveel die nu aan aanvullende bijstand ontvangt en welke specificatie de juiste is. Niet handig.

Actieve inlichtingenplicht

Informatie internetcirculaire 2.1.2

In de toelichting wordt het begrip actieve inlichtingenplicht geïntroduceerd. Dit is m.i. een nieuw begrip en suggereert dat er ook een niet actieve inlichtingenplicht is. Is dit correct? De inlichtingenplicht zoals deze is omschreven in art. 17 van de Participatiewet en de informatieplicht genoemd in art. 13 van de IOAW en de IOAZ moet gelezen worden als een actieve inlichtingen- c.q. informatieplicht. Er staat dat "belanghebbende doet aan het college op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op bijstand...". Nu er gesuggereerd wordt dat er ook een inactieve of niet actieve inlichtingen- c.q. informatieplicht is, moet de inhoud van dit artikel dan ook niet wijzigen? En werkt dit dan ook niet door op het wetsvoorstel m.b.t. maatregelenbesluit sz en Pw, IOAW/IOAZ? Zie ook de opmerking bij het kopje Verdere aandachtspunten en meer specifiek Behandeling wetsvoorstellen andere wet- en regelgeving.

In de toelichting wordt aangegeven dat de bijstandsgerechtigde niet langer maandelijks loonspecificaties hoeft in te leveren als de inkomensgegevens zijn opgenomen in de polisadministratie. Maar men deze wel moet doorgeven als men een dienstbetrekking aangaat. En logischer wijs als deze eindigt of verlengd wordt, toch? Aangegeven is dat dit ook geldt als men een

neveninkomen verkrijgt en dat de actieve inlichtingenplicht blijft gelden voor alle middelen die niet in de polisadministratie zijn opgenomen. Maar weet een bijstandsgerechtigde welke inkomensgegevens in de polisadministratie staan? En mag je dit van een bijstandsgerechtigde verwachten? Uiteraard zal het wijzigingsformulier/inlichtingenformulier/mutatiefomulier o.i.d. hierop aangepast worden bij aanname van dit voorstel. Maar dit zou voor gemeenten betekenen dat zij een limitatieve lijst aan inkomstenbronnen die niet bij de polisadministratie bekend zijn op het formulier moeten vermelden. Dit maakt dat het een lang en mogelijk onleesbaar formulier gaat worden. Ook de lengte van een formulier kan afschrikken om dingen te melden. Een goede voorlichting zal dit niet verhelpen. Idee zou kunnen zijn dat de bijstandsgerechtigde wel alles blijft melden maar dat het college bepaald wie er maandelijks wel of geen loonspecificatie moet inleveren (zie ook kopje Polisadministratie kan niet altijd leidend zijn, kopje Bijzonder inkomen). Daarbij wordt er aangesloten bij de huidige praktijk (vast inkomen niet).

Uniforme wijze vaststellen inkomensbestanddelen

Informatie internetcirculaire artikel 7a tot en met 7e

Algemeen

Eerder is aangegeven dat de voorgestelde wijze van verreken van inkomen werkt voor het UWV. Ook is aangegeven dat de werkwijze middels een pilot is getest bij gemeenten (zie kopje Pilotgemeenten getest met maandelijks vast /ongewijzigd inkomen). Er is alleen getest is met een vast maandelijks inkomen. Vraag is of dit in pilot bij gemeenten alsnog op een later moment getest is, of dat de bevindingen over wisselende inkomsten alleen gebaseerd zijn op de ervaringen van het UWV.

Uitkeringen van instanties zoals het UWV zijn ander soortige uitkeringen dan uitkeringen die de gemeente verstrekt. Uitkeringen van gemeenten fungeren als vangnet, lees: er kan geen aanspraak worden gemaakt op een ander soort inkomen waardoor men in bijstandsbehoeftige omstandigheden verkeert. Dit maakt ook meteen duidelijk waarom bij uitkeringen van gemeenten het middelenbegrip (oa. wat is inkomen) veel breder is dan bij andere uitkeringen. Wat in de gemeentelijke uitkeringen als inkomen wordt aangemerkt, hoeft bij een ander soortige uitkering geen inkomen te zijn. Denk aan de renteaftrek bij een eigen woning (niet ongebruikelijk in een plattelandsgemeente). In de bijstand is dat een inkomen, bij een WW-uitkering niet. Dit maakt dat een bijstandsgerechtigde doorgaans ook meerdere soorten inkomen (bijvoorbeeld werk + alimentatie +aanvullende bijstand) heeft dan bij een ander soortige uitkering. Dit maakt het berekenen van inkomen van gemeentelijke uitkeringen ingewikkelder is. Het zijn allemaal verschillende soorten inkomen waarbij het een wel een VT-reservering kent (werk) en het andere niet (PGB), de ene inkomensbron bruto is (zoals partneralimentatie) en de ander netto (zoals kinderalimentatie), de periode van uitbetaling is wisselend (wekelijks, 4-wekelijks, maandelijks etc.).

Voor alle genoemde voorbeelden in de vorige alinea geldt dat deze niet allemaal bekend zijn in de polisadministratie. Dit maakt dat als het voorstel van uniforme verrekening wordt aangenomen, er goed over nagedacht moet worden over hoe de gegevens vanuit de polisadministratie ingelezen wordt in de software. Het moet andere inkomensgegevens niet overschrijven.

Wanneer verrekenen inkomen

Uit de toelichting maken wij op dat het de bedoeling is dat inkomen pas wordt verrekend op het moment dat de bijstandsgerechtigde er redelijkerwijs over beschikt. Redelijkerwijs over beschikken wordt gedeut als dat het wordt uitbetaald. O.i. de juiste interpretatie. Of wordt bedoeld dat het feitelijk is ontvangen. Als laatste het geval is, wat als het wel is uitbetaald maar bijstandsgerechtigde kan hierover niet beschikken? Denk bijvoorbeeld aan een roodstand op de rekening. Het zou fijn als

het voorstel duidelijk maakt of redelijker wijs beschikken gaat over het moment van uitbetalen of dat het gaat om feitelijk ontvangen. Dit zijn juridisch gezien twee verschillende begrippen

Polisadministratie kan niet altijd leidend zijn

Zoals in de toelichting is aangegeven zijn niet alle inkomensbronnen bekend bij het UWV. Maar een groot deel ook wel. Daarom wordt voorgesteld voor het deel dat wel bekend is het inkomen te berekenen aan de hand van de polisadministratie zonder dat hiervoor loonspecificaties voor worden opgevraagd. Toch kan dit niet bij alle inkomensbronnen die zijn opgenomen in de polisadministratie. Bekend voorbeeld hiervan is een WW-uitkering. Als een WW-gerechtigd tijdens zijn WW nieuw parttime werk vindt dan kan er ook nog deels WW worden ontvangen. Zou je gaan verrekenen op basis van de polisadministratie dan wordt de bijstand aangevuld op WW. Met als gevolg dat het inkomen uit arbeid dat van de WW is afgehaald weer met bijstand wordt aangevuld. Men ontvangt dan een inkomen hoger dan de geldende bijstandsnorm. Voorbeeld: WW is € 800,00, geldende bijstandsnorm is € 1.000,00, aanvulling vanuit de bijstand is € 200,00. De WW-gerechtigde gaat aan het werk en verdient € 500,00. Dan is er recht op aanvullende WW ad. € 300,00. De aanvullende bijstand is dan € 200,00. Echter, de verrekening van inkomsten op WW is niet te zien in de polisadministratie. Daar is enkel te zien dat de WW € 300,00 is. Door automatische inkomensverrekening zal er dus ten onrechte € 700,00 aan bijstand worden uitbetaald.

Zes maanden jurisprudentie

Bovenstaande voorbeeld valt alleen op als er een loonspecificatie wordt ingezien. Het zal leiden tot een verrekening (kan alleen binnen 6 maanden) of een terugvordering. Verder is het de vraag hoe de zes maanden-jurisprudentie zich hier toe verhoudt. Doorgaans vallen meldingen vanuit de polisadministratie hier niet onder. De bijstandsgerechtigde moet zelf actief de hoogte van zijn inkomen melden. Maar als dit voorstel tot regeling uniforme verrekening aangeeft dat bijstandsgerechtigden geen specificaties meer hoeven aan te leveren als er vanuit de polisadministratie wordt verrekend, dan is het maar de vraag of dit standpunt in stand blijft. Temeer omdat het voorstel regelt dat bij verrekening op basis van de polisadministratie men geen specificatie hoeft in te leveren. En daarbij kom je op het volgende punt.

Crux inlichtingen c.q. informatieplicht vs. voorstel uniforme inkomensverrekening

Het is maar de vraag of er bij het voorstel uniforme inkomensverrekening sprake is van een schending van de inlichtingen- c.q. informatieplicht (art. 17 PW jo art. 13 IOAW/IOAZ) zoals geven in het voorbeeld hierboven met WW. Hier vindt namelijk een botsing plaats met de inlichtingen- c.q. informatieplicht (tekst: *'...verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op ... het recht op bijstand...'*) en het voorstel waarin wordt aangegeven dat men geen loonspecificaties hoeft in te leveren bij verrekening vanuit de polisadministratie. Volgens de wet is het wel een schending, volgens het voorstel niet. Deze crux moet opgelost worden voordat de regeling wordt ingevoerd. Temeer ook omdat er bij een schending een boete-onderzoek volgt.

Toepassen loonheffingskorting

Op een inkomensbron wordt de loonheffingskorting toegepast. Bij inkomsten uit arbeid of in verband met arbeid (zoals een werknemersuitkering van het UWV) wordt de bijstandsgerechtigde verzocht om daar de loonheffingskorting toe te passen. Dit maakt het inkomen hoger en de aanvullende bijstand lager. Bij meerdere inkomensbronnen wordt de bijstandsgerechtigde verzocht om de loonheffingskorting toe te passen op de hoogste inkomstenbron. Als een bijstandsgerechtigde de loonheffingskorting niet laat toepassen op het inkomen, berekenen gemeenten het inkomen vaak met toepassing van de loonheffingskorting. Dit om achteraf verrekeningen en/of terugvorderingen te voorkomen. Daarnaast geeft het de bijstandsgerechtigde een prikkel om de toepassing van deze korting z.s.m. te regelen met de werkgever.

De nieuwe rekenwijze suggereert dat deze werkwijze niet mag. Immers er moet gerekend worden met het netto inkomen waarover redelijkerwijs beschikt kan worden, wordt later geduid als uitbetaald. Echter dit maakt dat gemeenten ten onrechte een te hoge aanvulling vanuit de bijstand verstrekt. En deze later weer moet terugvorderen met alle gevolgen van dien. Daarnaast druist dit o.i. in tegen de aard van de bijstand (men moet in bijstandsbehoefte omstandigheden verkeren, bij toepassing van de loonheffingskorting is dit minder of zelfs helemaal niet meer aan de orde). Ook ontbreekt bij het voorstel van deze nieuwe rekenwijze de prikkel om de werkgever z.s.m. te verzoeken om de loonheffingskorting toe te passen. Hoe kun je dit als gemeente afdwingen dat men inkomen te gelde maak waar aanspraak op bestaat (toepassen loonheffingskorting). In de toelichting komt niet naar voren hoe hier mee om te gaan. Moet de uitkering dan worden afgestemd (maatregel opleggen)? En onder welke gedraging valt het dan? Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid? En nog belangrijker, is dit wel een kant die je op moet willen?

Gestandaardiseerde percentage voor inhouding WGA/WHK

Informatie internetcirculaire artikel 7b

Omdat deze informatie niet is opgenomen in de polisadministratie wordt voorgesteld om gebruik te maken van een jaarlijks te publiceren standaardpercentage door het UWV. Het is niet duidelijk wat dit betekent voor een herberekening en terugvordering. Met name terugvorderingen worden handmatig berekend op basis van de werkelijke, feitelijke gegevens. Immers je berekend wat er aan bijstand is verstrekt en wat er aan bijstand verstrekt had moeten worden. Maar dit zou bij het maken van een terugvorderingsberekening betekenen dat er wordt afgeweken van de voorgestelde standaardpercentage. Maar verschillende herberekeningen met percentages is ook niet wenselijk. In de toelichting wordt niet ingegaan hoe hier mee om moet worden gegaan. O.i. is dit wel een onderdeel dat bij het voorstel over uniforme rekenwijze van inkomen bij aanvullende bijstand hoort.

Toepassing jonggehandicaptenkorting

Is de toepassing van de JGK (jonggehandicaptenkorting bij Wajong) terug te zien in de polisadministratie?

Bijzonder inkomen

Bijzonder inkomen c.q. bijzondere beloning kan zijn: privé gebruik leaseauto etc. Deze beloningen zijn niet allemaal opgenomen in de polisadministratie, zoals het privé gebruik van een lease auto. Dit is wel op te zien op de loonspecificatie. Echter in het voorstel uniform verrekenen van inkomen kom je hier niet aan toe als het gaat om een inkomen uit de polisadministratie. Dit omdat de gemeente hiervan automatisch een signaal ontvangt en het bedoeling is dat op basis van dit signaal c.q. deze gegevens het inkomen wordt berekend/verrekend. De bijstandsgerechtigde hoeft conform het voorstel geen specificatie in te leveren. Dat betekent dat de gemeente onbedoeld te veel bijstand verstrekt. Zie ook de informatie vermeld bij het kopje Polisadministratie kan niet altijd leidend zijn.

Het herinvoeren van standaard heronderzoeken kan uitkomst bieden om inzage te verlenen in (een deel van) de loonspecificaties. Maar als blijkt dat niet alle inkomstenbestanddelen zijn verrekend, ontstaat er alsnog een herberekening/verrekening (binnen 6 maanden) en/of een terugvordering. Daarnaast kunnen bijstandsgerechtigden niet weten dat deze bijzondere inkomsten niet worden aangeleverd via de polisadministratie en kunnen ze zelf ook niet aan de bel trekken. Uit het betoog bij 2.1.2 over de actieve inlichtingenplicht maken wij op dat deze situatie hier niet onder valt. Is dat wenselijk? Zie ook de informatie bij de kopjes Zes maanden jurisprudentie en oCrux inlichtingen c.q. informatieplicht vs. voorstel uniforme inkomensverrekening

Bijzondere beloning zijnde VT

Internetcirculaire 2.2

Algemeen

Uit de toelichting blijkt dat vakantiegeld (verder te noemen VT) valt onder de categorie bijzondere beloning. Klopt het dat het voorgestelde artikel 7e lid 3 als volgt moet worden gelezen: Voorbeeld een bijstandsgerechtigde ontvangt maandelijks inkomen en reserveert op dit inkomen € 15,00 per maand. Deze € 15,00 wordt van de maandelijks VT-reservering van de uitkering (bijv. € 40,00) afgehaald. Het restant wordt (€ 40,00 VT-reservering - € 15,00 VT-reservering inkomen) wordt jaarlijks uitbetaald aan bijstandsgerechtigde.

Als er sprake is van derdenbeslag en een inkomen bij aanvullende bijstand dan is er geen VT om te verrekenen. Deze wordt dan maandelijks uitbetaald aan de bijstandsgerechtigde zodat die over de beslagvrije voet beschikt. Voor meer informatie, zie voor meer informatie kopje Het uitvoeren van derdenbeslag bij een aanvullende uitkering wegens inkomen.

Verder moet opgemerkt worden dat de voorgestelde rekensystematiek veel werk met zich mee brengt. Werkgevers betalen soms inkomen incl. VT uit. Dit is niet anders dan nu. Maar werkgevers die loon excl. VT betalen, doen de uitbetaling op verschillende momenten in het jaar. Dit betekent dat gemeenten hier ook rekening mee moeten houden en moeten aansluiten op de periode van de werkgever. En, voor zover wij dit nu zien, er niet meer automatisch het vakantiegeld in juni kunnen uitbetalen voor iedereen. Dit omdat meer mensen een verschillende betalingsperiode voor VT hebben. Dit maakt het administratief veel belastender en het maakt kans op fouten groter.

Verrekening hoge VT inkomen met lage VT bijstand, niet te verrekenen deel wordt op € 0,00 gezet

In de toelichting wordt een volgorde geschetst over hoe VT uit inkomen wordt vastgesteld en verrekend met de VT-reservering van de bijstand. Daarbij wordt bij punt 3 en 7 aangegeven dat in uitzonderlijke gevallen het niet mogelijk is dat beide VT niet volledig met elkaar kunnen worden verrekend. Dit is de situatie van een hoog inkomen met een hoge VT-reservering en een lage aanvullende bijstand en logischer wijs dan ook een lage VT-reservering. Dit geldt ook voor het geschetste voorbeeld bij het kopje Geformuleerd uitgangspunt voor het invoeren van deze maatregel. Deze groep (hoog inkomen, lage aanvulling) wordt dan bevoordeeld t.o.v. de groep die ook hun best doet om bijstand onafhankelijk te worden maar die niet in staat is om meer inkomen te genereren. Denk aan de groep die wegens psychische of lichamelijke klachten niet in staat zijn om volledig te werken. Het bevoordelen van de groep hoog inkomen, lage aanvulling werkt discriminerend en het werkt rechtsongelijkheid in de hand. Omdat bijstand vaak een combinatie heeft van meerder inkomensbronnen, denk aan de combinatie uitkering UWV of werk, alimentatie, heeft men vaak een hoger inkomen. En is de groep bevoordeelden groter dan door u wordt geschat. Zie ook de opmerking over meerdere inkomensbronnen bij algemeen onder het kopje Uniforme wijze vaststellen inkomensbestandsdelen.

Daarnaast moet opgemerkt worden dat bij een herberekening voor een terugvordering handmatig worden gemaakt waarbij er wordt gekeken naar wat feitelijk het inkomen per maand is en wat de VT-verrekening per maand is. Dit wordt afgezet tegen wat er aan aanvullende bijstand is verstrekt en de VT-verrekening die hierbij wordt gereserveerd. Dit maakt dat bij een terugvordering dus ook het deel dat niet kon worden verrekend alsnog wordt teruggevorderd. Beide herberekeningen 'bijten' elkaar dus. Het lijkt ons niet wenselijk dat er verschillende wijzen van herberekeningen zijn. O.i. is dit onderwerp ook een onderdeel dat bij het voorstel over uniforme rekenwijze van inkomen bij

aanvullende bijstand hoort. Zie ook de opmerking bij het kopje Gestandaardiseerde percentage voor inhouding WGA/WHK

Aandachtspunten bij verrekening van VT *Internetcirculaire 2.2*

In de toelichting worden een aantal aandachtspunten geformuleerd. Bij het eerste bullet point wordt aangegeven dat er bij toepassing van het voorstel uniforme verrekening van inkomen het kan voorkomen dat er een verschil kan zijn tussen het berekende netto opgebouwde VT en het daadwerkelijk ontvangen netto bedrag aan VT. Voordeel van de bijstandsgerechtigde wordt niet gecorrigeerd, nadeel moet wel worden gecorrigeerd als de gemeente of de bijstandsgerechtigde dit opmerkt.

Om het wetsvoorstel Participatiewet in balans te kunnen uitvoeren, ontkomen gemeenten er niet aan om de vroegere standaard heronderzoeken weer uit te voeren. Dit betekent ook dat er wordt gekeken of het inkomen goed wordt berekend bij een aanvullende uitkering. En dus wordt er ook gekeken naar het VT. Dit betekent ook dat gemeenten dit bij een nadeel moeten corrigeren. In de toelichting wordt aangegeven dat het gaat om minimale verschillen. De vraag is dan ook of er van gemeenten mag worden verwacht om zichzelf met invoering van dit voorstel ook op dit punt verder administratief te belasten. Laat het duidelijk zijn: inwoners horen datgeen te ontvangen waar ze recht op hebben. Dat is een belangrijk uitgangspunt. Maar de verhouding in het belasten van de gemeentelijke afdelingen met dit voorstel en in dit geval op een zeer minimaal verschil, daarbij raakt de verhouding/ de balans zoek. Dat kan niet de bedoeling zijn, toch?

Het aandachtspunt bij de tweede bullet point over het uitvoeren van derden beslag is niet correct. De VNG hanteert een andere werkwijze in het handelingskader. Hier kom ik bij het kopje Het uitvoeren van derdenbeslag bij een aanvullende uitkering wegens inkomen op terug.

Het uitvoeren van derdenbeslag bij een aanvullende uitkering wegens inkomen *Internetcirculaire 2.2*

In de nota van toelichting geeft u bij beslag het volgende aan:

“Als bij de gemeente derdenbeslag op de uitkering (inclusief de vakantiebijslag) van de bijstandsgerechtigde ligt, worden eerst alle stappen van inkomstenverrekening door de gemeente uitgevoerd. Bij maandelijkse uitbetaling van de vakantiebijslag over de uitkering, kan op het resultaat van deze verrekenwijze, derdenbeslag worden gelegd. De voorgestelde verrekenwijze in deze regeling verandert niets aan de bestaande systematiek van beslag.” Dit staat haaks op het handelingskader van de VNG.

In het meest recente (mei 2024) handelingskader afdracht maandelijks of jaarlijks van de VNG staat op blz 5 e.v. kort samengevat ‘Bij aanvullende bijstand op ander inkomen waarover vakantiegeld ontvangen wordt, moet maandelijks 5% te worden afgedragen aan de beslaglegger. Dit in combinatie met maandelijks uitbetalen van vakantiegeld aan de bijstandsgerechtigde/beslagene. Dit betekent dat er geen beslag wordt gelegd onder het vakantiegeld maar onder de bijstandsnorm.

Onderstaand ter verduidelijking.

Bijstand zonder inkomen		Bijstand met inkomen
Norm	€ 1.000,00	€ 1.000,00*
Inkomen	- 0,00	- 500,00
	-----	-----
Totaal te ontvangen bijstand	€ 1.000,00*	€ 500,00

*Bedrag waarover het derdenbeslag wordt berekend.

De VT-reservering vindt plaats over het totaal te ontvangen bijstand. Dat is het bedrag onder de streep. Zoals u in bovenstaande berekening kunt zien wordt bij bijstand zonder inkomen het beslag berekend op het totaal te ontvangen bijstand. Dit is ook de plek waar de VT-reservering over wordt berekend. Hier is jaarlijkse afdracht van VT aan de beslaglegger mogelijk. Zowel het bedrag dat vatbaar is voor beslag onder de uitkering als het VT-percentages zijn beide 5%. Dat is bij een bijstand met inkomen dus anders. Om te zorgen dat met inachtneming van de regels inzake de beslagvrije voet (verder te noemen BVV) de beslaglegger het meerdere boven de BVV ontvangt, vindt hier afdracht onder de bijstandsnorm plaats. De gereserveerde VT, 5% berekend over het bedrag van € 500,00, moet worden uitbetaald aan de bijstandsgerechtigde. Anders komt deze persoon onder de BVV terecht.

In het voorstel uniforme rekenwijze wordt aangegeven dat het VT bij beslag pas maandelijks aan de bijstandsgerechtigde kan worden overgemaakt nadat de VT uit inkomen en bijstand maandelijks met elkaar zijn verrekend. Bij een hoog inkomen en een lage aanvulling is de optelsom negatief en wordt er € 0,00 VT aan de beslagene/bijstandsgerechtigde uitbetaald. Mocht u bedoelen dat de VT-reserveringen over inkomen en aanvullende bijstand slechts jaarlijks met elkaar worden verrekend, dan is dit ook niet mogelijk. Immers de handreiking van de VNG schrijft gemeenten voor dat het VT maandelijks moet worden uitbetaald aan de beslagene/bijstandsgerechtigde om te voorkomen dat men onder de BVV uit komt. En de rechtbank heeft in haar uitspraak van 22 maart 2023 geoordeeld dat een ieder over een inkomen ter hoogte van de BVV moet beschikken. Het voorstel over uniforme rekenwijze zorgt ervoor dat de bijstandsgerechtigde hoe dan ook opnieuw onder de beslagvrije voet uit komt. Iets wat niet mag. O.i. is het zeer raadzaam om contact te zoeken met VNG schulden over het uitvoeren van derdenbeslag in de situatie van inkomen en aanvullende bijstand.

Gegevensverwerking bij einde uitkering

Internetcirculaire 7d + 3

In de toelichting wordt terecht opgemerkt dat het kan voorkomen dat een uitkering is ingetrokken of beëindigd terwijl het gereserveerde VT over inkomen nog niet door de werkgever of uitkeringsinstantie is uitbetaald. Dit betekent voor gemeenten extra heronderzoeken. Deze meldingen komen niet meer binnen via de polisadministratie omdat zij geen gegevens meer leveren van inwoners die geen uitkering meer ontvangen. Vraag is of gemeenten op basis van de wet Suwi deze gegevens nog wel mogen raadplegen. Als de voormalige bijstandsgerechtigde de gevraagde gegevens niet inlevert, dan zou je als gemeenten schattenderwijs de hoogte van de VT moeten vaststellen. En terugvorderen. Ook dit is extra werk voor de uitvoerende afdelingen (team inkomen, backoffice en debiteuren).

Personele bezetting

Het voorstel is gericht op het administratief versnellen van het verreken van inkomen. Dit met als doel om het voor de bijstandsgerechtigde gemakkelijker te maken. Voor inkomensbronnen met een ongewijzigd vast maandinkomen is het aannemelijk dat dit proces ook versneld kan worden. Bij wisselende inkomensbronnen of waarbij er geen sprake is van een maandinkomen zien wij deze versnelling echter niet. Ook zien wij niet hoe dit kan leiden tot financiële inkomenszekerheid c.q. bestaanszekerheid bij de bijstandsgerechtigde.

Met name bij de wisselende inkomsten en/of inkomen dat niet per maand wordt uitbetaald, zien wij een toename in het nog verder belasten van het personeel. Het maandelijks vaststellen van de hoogte van een uitkering behoort een samenspel te zijn tussen de bijstandsgerechtigden en gemeenten. Door volledig te gaan varen op een polisadministratie (als die het inkomen hebben) en

wetende dat gemeenten niet alles goed kunnen zien en het loslaten van het inleveren van loonspecificaties bij wisselende inkomsten bij bijstandsgerechtigden, maakt de kans op fouten groter. Waarbij de rekening (terugvorderen van teveel betaalde bijstand) volledig bij de bijstandsgerechtigde wordt gelegd. Maar het zou ook niet terecht zijn om deze rekening volledig bij gemeenten neer te leggen omdat de voorwaarden niet goed geborgd zijn.

Ondanks het deels automatiseren van dit proces door softwareleveranciers moeten de signalen wel beoordeeld worden. Dit betekent meer werk voor de backoffice, team inkomen en debiteuren. Ook komen er meer herberekeningen en herberekeningen op herberekening die allen verrekend moeten worden met de uitkering. Verschillende herberekeningen leiden tot verschillende uitkeringspecificaties. Deze worden geautomatiseerd gegenereerd en verstuurd waardoor een bijstandsgerechtigde meerdere specificaties kan krijgen. Hoe goed een voorlichting vooraf ook is, vragen kunnen niet worden voorkomen. Zeker niet bij herberekeningen etc. Kortom: het automatiseren van een deel van het proces zal niet leiden tot minder personele inzet. O.i. zal het, met name bij wisselende inkomsten, ook niet leiden tot financiële zekerheid/bestaanszekerheid bij de bijstandsgerechtigde. En zal het ook geen prikkel zijn om meer deeltijd te werken.

Zoals bij het kopje Gegevensverwerking bij einde uitkering is aangegeven, mogen gemeenten geen gegevens meer opvragen bij de polisadministratie als men geen uitkering meer heeft. Dit betekent dat voor het verrekenen van het vakantiegeld dat de bijstandsgerechtigde na einde uitkering ontvangt, heronderzoeken moeten plaats vinden. Iets wat nu niet hoeft. Ook dit kost extra tijd en mankracht.

Verdere aandachtspunten

Betrokkenheid softwareleveranciers

De vraag die wij nog wel aan u hebben is of u bij de inwerkingtreding van de wet vooraf afstemming wilt zoeken met de softwareleveranciers. Zodat gemeenten de wet ook vanaf moment inwerkingtreding direct en goed kunnen uitvoeren. De softwareleveranciers hebben het afgelopen jaar aangegeven geen tot onvoldoende ruimte meer te hebben voor wetswijzigingen. Helaas lopen gemeenten hier in de praktijk nu al tegen aan dat reeds ingevoerde wetgeving nog niet goed uitgevoerd kan worden omdat de software niet tot onvoldoend aangepast is.

Daarnaast moet er door de softwareleverancier goed over nagedacht worden over hoe de gegevens vanuit de polisadministratie ingelezen wordt in de software. Het moet andere inkomensgegevens niet overschrijven. En een inkomenssignaal dat al bekend was en goed is verwerkt moet ook afgewezen kunnen worden. Anders wordt er een nieuwe herberekening gemaakt waarbij er ook een nieuwe uitkeringspecificatie volgt. Niet handig als er geen herberekeningen heeft plaats gevonden.

Product Ondersteuning inkomstenverrekening bijstand (OIB)

Wordt dit product kosteloos aan gemeenten beschikbaar gesteld? En houdt het product er rekening mee dat de Participatiewet een netto uitkering is en dat de IOAZ en de IOAZ beide bruto uitkeringen zijn? Dit vraagt om een andere manier van automatische inkomstenverrekening.

Maatregel heeft op de uitvoeringslast en uitvoeringskosten

In de toelichting wordt bij 5.1 gesteld dat invoering van deze maatregel zal leiden tot een vereenvoudiging. Bij een maandelijks, vast inkomen is een versnelling in het proces zeker mogelijk. Maar bij wisselende inkomsten of waarbij er geen sprake is van een maandinkomen, is de berekening veel ingewikkelder. De conclusie dat deze maatregel eenvoudiger is, wordt dan ook niet gedeeld. Een besparing op de uitvoeringslasten zal er dan ook niet zijn. Om de eenvoudige reden dat bijstandsgerechtigden met een vast inkomen nu ook al niet maandelijks een inkomstenformulier en loonspecificatie hoeven in te leveren. Het werk wat er met het voorstel voor deze doelgroep juist bij komt is dat maandelijks de melding van de polisadministratie beoordeeld moet worden voor

automatische verrekening. Terwijl het vaste inkomen nu standaard als vaste inkomenscomponent in het uitkeringsdossier staat en je niets meer hoeft te beoordelen. Wij willen u vragen nog eens goed naar deze aannames te kijken. Zie ook de kopjes Zes maanden jurisprudentie en Crux inlichtingen c.q. informatieplicht vs. voorstel uniforme inkomensverrekening.

Behandeling wetsvoorstellen andere wet- en regelgeving

In de toelichting bij 2.1.2 wordt er gesproken over een actieve inlichtingenplicht (zie ook kopje Actieve inlichtingenplicht). Momenteel is het wetsvoorstel Maatregelenbesluit sz en Pw, IOAW/IOAZ in behandeling. Deze ziet ook op de inlichtingenplicht van de Participatiewet c.q. informatieplicht van de IOAW en IOAZ. Wijzigingen m.b.t. deze begrippen hetzij vanuit de werkgroep die gaat over dit voorstel, hetzij uit de werkgroep dat gaat over het Maatregelenbesluiten heeft invloed op de verdere uitwerking en invoering van beide voorstellen. Het zou fijn zijn als u met elkaar contact heeft.